

FATE AS A CONSCIOUS CHOICE OF PERSONALITY IN THE WORKS OF URBAN REFERRALS: PSYCHOLOGICAL AND TRAGIC ASPECT

У статті на матеріалі творів урбаністичного спрямування Т. Гарді, І. Нечуй-Левицького, Панаса Мирного та І. Франка простежуються типологічні збіги й розбіжності у реалізації мотиву долі. Робиться спроба проаналізувати психолого-трагічний ракурс концепту долі як свідомого вибору особистості.

Ключові слова: *концепт долі, психолого-трагічний ракурс, урбанізаційні процеси, народно-поетична образність.*

Psychological understanding of the phenomenon of human destiny, especially in terms of motive doom is a significant source for understanding the author's worldview. The defining features of "The Mayor of Casterbridge", "Jude the Obscure" by T. Hardy, "Nikolas Dzheria" by I. Nechui-Levytsky, "Prostitute" by Panas Myrny and "Cross paths" by I. Franko are the depiction of characters who want to know the meaning of life. T. Hardy and I. Nechui-Levytsky prefer psychological experience of characters, focusing on the problems of understanding the world. I. Denysiuk writes, that psychologism of XIX – XX ст. "стає тою вибуховою силою, яка розсаджує зсередини стару форму повісті, новели чи оповідання і витворює нову. Змінилися об'єкт спостереження, співвідношення героя і тла, сюжет, композиція, характер зображуваної події. Подія відбувається не зовні, а в душі людини" [1, 148]. Subject of this article is the concept of fate in the works of Thomas Hardy in correlation with Ukrainian fiction of the late nineteenth – early twentieth centuries.

Actuality of the article is determined by insufficiency of studying the component of T. Hardy's poetics. There are a lot of research works on Hardy's creativity in English and Ukrainian literary criticism, but there are no research on rethinking the concept of fate in his prose. The novelty of the article lies in the first attempt to look at the conceptual domain of T. Hardy in terms of religious, philosophical and artistic principles and to analyze prose of English writer in typological comparison with novels of I. Nechui Levytsky, Panas Myrny, I. Franko.

Analysis of Hardy's creativity was repeatedly envisaged by D. Harvey [6], S. Kaloshev [7], M. Millgate [8]. In Ukrainian literature heritage of I. Nechui-Levytsky, Panas Myrny, I. Franko was deeply analyzed by I. Denysiuk [1], S. Pavlychko [3] and others. But the works of these writers in comparative aspect have not studied yet.

The urban environment always affects human life. D. Harvey considers that city is the highest achievement of humanity that embodies knowledge in extremely complex, powerful and majestic physical landscape, and integrates social forces that can create amazing socio-technical and political innovation. However, it also is the center of poverty and neglect, deep dissatisfaction acute social and political conflicts, secret, unexplored places full of excitement and anxiety, freedom, opportunity and alienation, passion and restraint, cosmopolitanism and exclusive narrowness of views, violence, innovation and protests [6, 250].

European prose often reflects the urban environment as in the novel of XIXth century. City performs background locus and character at the same time. Considering the subject of city in Ukrainian literature, S. Pavlychko notes that "місто не є просто темою, топосом чи типом пейзажу. Місто є символом певного типу свідомості як автора, так і його героя. Ця свідомість достатньо рафінована, вона вихована бібліотекою, а не природою, вона пізнала філософські сумніви, розчарування й біль самотності, алієнацію, внутрішню дисгармонію. В українській літературі з її закомплексованістю на народі, природній сільській людині, звернення до міста відбувалося особливо повільно й невпевнено. Мовно й соціально місто завжди було ворожим українцю" [3, 210]. Ukrainian mentality indicates hostility to the city. The process of urbanization is perceived as a violation of harmony peasant existence in nature.

Writers constantly interpret urbanization processes. They became interested in urban subjects since the farmers become massively flee from their villages to the city surrounding. T. Hardy, I. Nechui-Levytsky, Panas Myrny and I. Franko also contributed to this problem. Thus Panas Myrny contrasted town to village in "Prostitute" in such a way: "показався і місяць з-за гори – повний, червоний, неначе в бані паривсь. Сумно позирнув він крізь пил та куряву на людську біганину, на чудний гук міста. Не спить воно, та ще й не збирається спати. По кам'яних вулицях торохтять вошки, попід заборами снують люди, у кожній хаті горить світло; а великі будинки неначе в огні палають: з їх розчинених вікон ллються де співи, де

бренькіт... Почалося <...> городське життя <...> ночі. Село не знає його, бо не знає і тієї страшенної задухи, що здійснюється удень з кам'яних улиць, з напечених сонцем стін, з тісних смердючих дворів і що не дає дихати, не дає жити <...> Примостившись на просторій просторості, серед широкого поля, укрите густими садками, оторочене кругом левадами, з річкою на краю, а іноді й посередині, – воно дише і вдень прохолодою. А вночі?.. Хоч би ставало тієї короткої літньої ночі на відпочинок після денної праці, бо не встиг заблизмати світ над землею, як уже й продираються хазяйські очі, уже здіймаються натомлені руки на працю. Не те у місті: там немає ні просторих левад, ні густих садків; там шматок місця потрібен під будівлю, котра б приносила більш користі, грошей” [2, 175–176]. Nowadays urbanization is global. The city changes people because there are many temptations. When Chrystyna went to the city searching for work before her appeared “невідомо наймитська доля... Яка вона: чи добра, чи лиха?.. Де вже добра?.. Хіба від добра киди людина рідну сторону і йде між чужі люди на їх робити, їм служити?.. Хилиться голова Христина все нижче та нижче; падають сльози з очей все частіше та рясніше...” [2, 84]. City is a bearer of destructive start, embodiment of evil, it is something hostile that knocks out of the way of righteous. Writers envisage the problems of large cities in different angles. In the works of T. Hardy it is a problem of human existence and its fate in the urban environment (“The Mayor of Casterbridge”, “Jude the Obscure”, “Tess of the d’Urbervilles”). His works resonate with “Cross paths” by I. Franko, “Burlachka” by I. Nechui-Levytsky and “Prostitute” by Panas Myrny.

Hardy’s creativity reflects his desire to differentiate and to counter the phenomenon of urban and rural life. Author portrays rural idyll in all the fabulous uniqueness where city life is an integral part, although fatal. In a letter to R. Hagard he wrote that it brought unpleasant changes. Workers began increasingly to change their jobs, constantly moving. This problems led to unexpected consequences. Rural traditions were passed down from generation to generation and quickly had lost [4, 312–313].

“The Mayor of Casterbridge” is a significant stage in the development of Hardy’s realistic creativity. The main objective of T. Hardy is to show the reader the complexity of Henchard’s nature which can be obtained from the subtitle of the novel “The Life and Death of a Man of Character”. M. Millgate notes that it “sounds more strongly than ever before the note of overall moral fable and directly reflects the “wheel of fate” pattern of Michael Henchard’s rise and fall” [8, 233]. The author portrays the hero in all time and space distinctiveness, “and then surrounds him with sequence of classical, biblical and Shakespearean imagery that require him to be viewed as a heroic figure” [8, 233].

In “The Mayor of Casterbridge” two powerful forces are revealed. This is predestination, determined by character and incident which does not depend on the character. If we returned to the kind of tragedy by Schopenhauer, “we should say that this novel is of a mixed kind” [7, 103]. According to S. Kaloshev, “it is both blind fate and juxtaposition of characters that are at work here as major devices of forming the development of the plot” [7, 103]. This combination has made “The Mayor of Casterbridge” one of the most successful novels of T. Hardy.

The difference between “Jude the Obscure” and earlier novels of T. Hardy is the appearance of Jude’s essence in a whirlwind of sensations, feelings and thoughts. Jude was “a boy who could not himself bear to hurt anything <...> This weakness of character, as it may be called, suggested that he was the sort of man who was born to ache a good deal before the fall of the curtain upon his unnecessary life should signify that all was well with him again” [5, 13]. When Jude was at Christminster, he always raved about the children of University. He heard their sacramental words: “How shall we excuse the supine inattention of the Pagan and philosophic world, to those evidences [miracles] which were presented by Omnipotence? <...> The sages of Greece and Rome turned aside from the awful spectacle, and appeared unconscious of any alterations in the moral or physical government of the world” [5, 97]. When Jude realized that city emanates with nuisance and University is unattainable for him, “he began to see that the town life was a book of humanity infinitely more palpitating, varied, and compendious than the gown life. These struggling men and women before him were the reality of Christminster, though they knew little of Christ or Minster. That was one of the humours of things” [5, 141]. Or at the very moment when Sue and Jude were planning to get married, Sue seemed, “as if a tragic doom overhung our family, as it did the house of Atreus”, “or the house of Jeroboam” [5, 337]. Kiss Jude and Sue turned their lives. Returning home Jude realized: “that though his kiss of that aerial being had seemed the purest moment of his faultful life, as long as he nourished this unlicensed tenderness it was glaringly inconsistent for him to pursue the idea of becoming the soldier and servant of a religion in which sexual love was regarded as at its best a frailty, and at its worst damnation. What Sue had said in warmth was really the cold truth. When to defend his affection tooth and nail, to persist with

headlong force in impassioned attentions to her, was all he thought of, he was condemned IPSO FACTO as a professor of the accepted school of morals. He was as unfit, obviously, by nature, as he had been by social position, to fill the part of a propounder of accredited dogma" [5, 259].

The author stresses that in order to devote to chance fate, the man was pushed by the inability to calculate the consequences of personal actions with the rapid changes and relentless time trouble, more stringent in its consequences than in Chess Party, and also the feeling of indomitable strength of hostile social forces that hung over it and ready to attack at any mountain like an avalanche.

In Ukrainian literature a process of active creative research, establishing a new aesthetic and social ideals is observed. Diversifying forms of prose, modeling reality through the prism of confidence characters, directing the author's attention to the world of psychic experiences, raising issues such as the death of psychology, the psychology of crime, psychology of fear indicates a deepening of the existential problems of Ukrainian prose of the late nineteenth century.

The most creative organic method for I. Nechui-Levytsky, Panas Myrny and I. Franko was philosophical and aesthetic outlook component, which took knowledge of oral poetic tradition of national and international artistic practice. Assimilating the problem of universal importance, Ukrainian writers came up with their interpretation of the humanistic principles that united their creative writing with the best traditions of world literature, including prose of Thomas Hardy.

Regarding urban fiction we can identify the works of I. Franko. The author focuses on the internal factors of formation and development of the philosophical foundations of rights in urban society that influence values, its actions and deeds. When comparing the works of T. Hardy and I. Franko should be noted that the British writer inclined to psychological and emotional impact on the reader. Elements of social and psychological analysis only occasionally appear in his plot as unfurled factors of conflict. T. Hardy avoided objectively dispassionate approach to the fate of a man that was in the prose of Ukrainian writer. The writer looked at the reality from a higher point of view. Psychological picture of I. Franko is characteristic, because it is related to the writing skills of Panas Myrny. Characteristic features of I. Franko are such as identifying with society, looking at the world with his own eyes, going through his senses, keeping his value scale. His lexical structure is characterized by expressive folk and poetic imagery.

In the works of English and Ukrainian writers typological similarities that suggest a common image of the concept of fate and typological differences due to national, social, political and individual copyright reasons are observed. Comparative analysis of the works of English and Ukrainian writers from the perspective of the concept of fate makes it possible to distinguish national achievements against the backdrop of world literary process.

Список використаних джерел

1. Денисюк І. О. Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. / І. О. Денисюк. – Львів : Академічний Експрес, 1999. – 280 с.
2. Мирний Панас. Повія / Панас Мирний // Збір. тв. : у 7 т. – К. : Наукова думка, 1969. – Т. 3. – С. 7–518.
3. Павличко С. Д. Теорія літератури / Соломія Дмитрівна Павличко. – К. : Основи, 2002. – 679 с.
4. Hardy F. E. The life of Thomas Hardy. 1840 – 1928 / Florence Emily Hardy. – London : Cambridge University Press, 1962. – 346 p.
5. Hardy T. Jude the Obscure / Thomas Hardy. – London : Penguin Popular Classics, 1994. – 498 p.
6. Harvey D. Consciousness and the Urban Experience / D. Harvey. – Oxford : Blackwell, 1985. – 470 p.
7. Kaloshev S. Predestination and Chance in Thomas Hardy's The Mayor of Casterbridge / S. Kaloshev // Научні трудове на русенския университет. – Република България, Руссе : Издателски център при Русенски университет "Ангел Кънчев". – 2010. – Том 49, серия 6.3. – С. 100–103.
8. Millgate M. Thomas Hardy. A Biography Revisited / Michael Millgate. – Oxford : Oxford University Press. – 2004. – 640 p.

Summary. This article envisages the typological coincidences and differences in realization of fate motive in "The Mayor of Casterbridge", "Jude the Obscure" by Thomas Hardy, "Nikolas Dzheria" by I. Nechui-Levytsky, "Prostitute" by Panas Myrny and "Cross paths" by I. Franko. Also makes an opportunity to analyze the problems linked to peculiarities of authors' realistic trade, specific interpretation of fate's idea, psychological and tragic perspective of concept fate as a conscious choice of the individual.

The typological parallels of creative works of T. Hardy, I. Nechui Levytsky, Panas Myrny and I. Franko found that they based on a combination of different styles and trends, including realism,

romanticism, naturalism, revealed the social reality in all its contradictions. They showed that social conditions and specific living environment shape the fate and character of the individual.

Taken in aggregate system of works T. Hardy, I. Nechui-Levytsky, Panas Myrny and I. Franko show that problem and subject complex blend their romance philology in the literary and artistic discourse of the late nineteenth – early twentieth centuries. Conceptual envisaging that formed the system of assessments and strategies of writers in understanding the past and present show that quite effective interpretative strategy of trying to research comparing the works of Ukrainian and foreign authors are conceptology discourse.

According to the typological characteristic, common image of concept of destiny, due to national, social, political and individual factors there are a lot typological differences in the works of English and Ukrainian writers. Comparative analysis of the works of English and Ukrainian writers from the perspective of concept of fate makes it possible to distinguish national achievements against the backdrop of world literary process.

Key words: *concept of fate, psychological and tragic perspective, urbanization processes, national poetic imagery.*

Отримано: 3.08.2014 р.

УДК 811.111'42 : 821.111

Кузнецова М.О.

ОНОМАСТИКОН ВТОРИННОГО ДИСКУРСУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ СУЧАСНОЇ МАСКУЛЬТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ ЦИКЛУ РОМАНІВ ДЖ. Р. Р. МАРТИНА “A SONG OF ICE AND FIRE”)

У статті досліджено оніми вторинного дискурсу англomовних текстів сучасної маскультури. Проаналізовано ономастикон вторинного світу циклу романів “A Song of Ice and Fire” Дж.Р.Р. Мартіна; визначено, що у вторинному дискурсі оніми виконують функцію репрезентації фрагментів всесвіту, його вторинної концептуалізації реципієнтами.

Ключові слова: *вторинний дискурс англomовних текстів сучасної масової культури, вторинний автор, власні назви, прецедентний текст, інтерпретація.*

Постановка проблеми. В останні десятиліття у зв'язку зі швидким розвитком Інтернет-технологій та тенденцією до глобальної комп'ютеризації увагу як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників привертають проблеми “віртуальної реальності” (Н. Багдасар'ян, М. Кастельс, В. Красних, Р. Махачашвілі, Н. Рябцева та ін.), де постійно зростаючий “обсяг інформації вибудовується на ономастичній вісі” [9, 55]. Саме тому особливо актуальними, на наш погляд, видаються питання віртуальної ономастики як особливої сфери функціонування власних імен у віртуальній реальності, зокрема в Інтернет-просторі та у творах жанру фентезі.

Аналіз останніх досліджень. Впродовж багатьох десятиліть ономастикон як сукупність власних імен, розглядався в системі лінгвокраєзнавчих дисциплін, а саме досліджувалася історія виникнення онімів, їх етимологія, ареал поширення, їх лексико-семантична класифікація та структурно-словотворча характеристика. Достатню увагу також приділено вивченню функцій онімів у художній літературі загалом [1–5; 8; 10] і в художніх творах жанру фентезі зокрема [6; 7]. Тим не менш, проблема специфіки функціонування онімів у вторинному дискурсі певного художнього тексту жанру фентезі і досі залишається невирішеною.

Таким чином, **актуальність** представленого дослідження зумовлена, по-перше, загальними завданнями вивчення літературних онімів як одиниць художнього тексту, що сприяють осягненню глибинного змісту твору, по-друге, фрагментарною вивченістю ономастикону творів жанру фентезі і, по-третє, необхідністю розгляду особливостей дієвості онімів в процесі когнітивного аранжування вторинного дискурсу текстів сучасної масової культури.

Мета наукової розвідки полягає у вивченні ономастикону вторинного дискурсу англomовного художнього тексту у жанрі фентезі.

Об'єктом дослідження постає вторинний дискурс англomовних текстів сучасної масової культури, а **предметом** безпосереднього аналізу – когнітивно-комунікативний потенціал власних назв прецедентних текстопросторів у вторинному дискурсі.

Фентезі являє собою молодий літературний жанр, який за порівняно недовгий час набрав значної популярності. На разі фентезійні твори набувають статус культових. Так, цикл романів